

**Näe pintaa
syvemmälle.**

┌ Potentiaali ┐

Tietoa aineistosta

Tämä materiaali on osa Potentiaali-hankkeessa toteutettua materiaalipakettia.

Materiaalipaketti on tarkoitettu opetus- ja ohjaustyötä tekeville eri oppilaitoksissa sekä ohjauspalveluissa työskenteleville (kuten Ohjaamot, TE-toimistot, nuorisotoimi).

Materiaalipaketissa on oppitunti- ja koulutusmateriaalia työelämään ja uravalintoihin liittyvien tasa-arvo- ja segregatiokysymysten käsittelyyn niin oppilaiden kanssa kuin työyhteisön kesken. Voitte hyödyntää materiaalia tai osia niistä omien tarpeidenne mukaisesti. Voit halutessasi muokata aineistoa. Säilytäthän kuitenkin tällöin logot ja tekijään viittaavan tekstin oikeassa alakulmassa.

Aineisto on tehty osana [Potentiaali-hanketta](#) (2019–2022). Potentiaali-hankkeessa kehitetään sukupuoli- ja kulttuuritietoisien ohjauksen toimintamallia ja työvälineitä opetus- ja ohjaushenkilöstölle.

Hanketta osarahoittaa [Sosiaali- ja terveysministeriö](#) Euroopan sosiaalirahaston ohjelmasta Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 (toimintalinja 3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus ja erityistavoite 8.1. Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen)

Hankkeen toteuttajat: [Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskus](#) (koordinoija), [Hämeen ammattikorkeakoulu/HAMK Edu -tutkimusyksikkö](#), [Oulun ammattikorkeakoulu/Ammatillinen opettajakorkeakoulu](#), [Jyväskylän ammattikorkeakoulu/Ammatillinen opettajakorkeakoulu](#), [Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus](#), [Nuoristotutkimuseura](#)

Materiaalipaketti yhteisten turvallisemman tilan periaatteiden kehittämiseen

Opettajan/ohjaajan opas

Jotta voi

Olla oma itsensä,
Kehittyä ja oppia,
Käsitellä huolia, pelkoja ja haasteita

Tarvitaan turvallisuuteen tähtäävää ilmapiiriä, jonka edistämiseen kaikki sitoutuvat.

Yhteisten turvallisemman tilan periaatteiden kehittäminen

- Tässä materiaalissa on ohjeet turvallisemman tilan periaatteiden kehittämiseen yhdessä oppilasryhmän kanssa. Turvallisemman tilan periaatteet voidaan luoda myös työyhteisön kesken.

Tavoite: Menetelmän tavoitteena on luoda kaikkien tarpeisiin vastaavat turvallisemman tilan periaatteet. Turvallinen tila tarkoittaa yhteisöä, tapahtumaa tai tilaa, jossa kaikilla on vapaus olla oma itsensä, ilmaista itseään vapaasti ja olla osallinen kaikessa toiminnassa itselleen sopivalla tavalla.

Turvallisessa tilassa yksilöllä on mahdollisuus tuntea olonsa mukavaksi, turvalliseksi ja kunnioitetuksi. Joskus käytetään myös termejä turvallinen tila ja yhdenvertainen tila. Sanaa “turvallisempi” on ehdotettu sanan “turvallinen” sijaan, koska täysin turvallista tilaa ihan kaikille ei koskaan pystytä luomaan täysin varmasti.

Kesto: 40–60 min

Materiaalit: Kortit tai Flinga, paperilappuja ja kyniä, fläppitaulu

Tämä ohjeistus perustuu Oulun ammattikorkeakoulun tuottamaan **Turvallinen tila -korttipakkaan (2020)**. Korttipakan menetelmä pohjautuu osittain Rauhankasvatusinstituutin julkaisemassa *Transforming hate* -menetelmäoppaassa esitettyihin harjoitteisiin: [Linkki PDF-tiedostoon](#)

Turvallisemman tilan periaatteet

Hyvä pitää mielessä

- Turvallisemman tilan periaatteiden luomiseen ei ole olemassa mitään tiettyä oikeaa mallia.
- Opetus-, koulutus-, ja ohjauskonteksteissa turvallisemman tilan periaatteet olisi **hyvä laatia yhdessä**. Silloin ne ovat osa yhteisten pelisääntöjen sopimista, mikä auttaa myös ryhmäytymisessä. Kun periaatteet on luotu yhdessä, niiden pitäisi olla kaikille selvät ja niiden noudattamista voidaan myös yhteisesti vaatia.
- Periaatteiden laatimiseen kuuluu myös se, että mietitään miten ongelma- tai ristiriitatilanteissa toimitaan. Turvallisemman tilan ideaan kuuluu, että vastuu hyvästä toimintaympäristöstä kuuluu kaikille ja myös ristiriitatilanteet käsitellään yhdessä.
- Turvallisemman tilan periaatteet tekevät myös näkyväksi yhteiseen toimintaan ja toimintatapoihin liittyviä oletuksia. Sen sijaan, että oletamme kaikkien toimivan ”itsestään selvästi” tiettyjen periaatteiden mukaan, turvallisemman tilan periaatteissa tuodaan avoimesti esille se, miten toivomme ryhmän jäsenten yhdessä toimivan.
- Turvallisempien tilojen käsite on lähtöisin ala- ja vaihtoehtokulttuureista, varsinkin seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen tapahtumista. Nykyään turvallisemman tilan periaatteita käyttävät useat järjestöt ja oppilaitokset ja kyse ei ole vain vähemmistöjen asiasta. Yksinkertaistettuna kysymys on siitä, että kaikki toimintaan osallistuvat voivat osallistua ja tuoda esiin mielipiteensä ja ajatuksensa ilman syrjinnän vaaraa.

Lähde ja lisätietoa mm. Kulttuuria kaikille sivustolta:

https://www.kulttuuriakaikille.fi/tietoa_meista_turvallisemman_tilan_periaatteet

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Yhteisten turvallisemman tilan periaatteiden kehittäminen

Tee näin:

1. Kerro osallistujille, mitä tulette tekemään, mitä työskentelyllä tavoitellaan ja miksi työskentely on tärkeää.
2. Jokainen ryhmän jäsen miettii ensin itsekseen:
  - Mitkä asiat ovat sinulle tärkeitä, jotta koet opiskelupaikan/ryhmän/työyhteisön itsellesi turvallisiksi?
  - Millainen opiskelupaikan/ryhmän/työyhteisön pitää olla, jotta voit osallistua sen toimintaan omana itsenäsi hyvillä mielin?

Yhteisten turvallisemman tilan periaatteiden kehittäminen

- Kun kaikki ovat miettineet kysymyksiä, osallistujat saavat valita erilaisista turvallisemman tilan syntymistä edistävistä asioista itselleen tärkeimmät asiat. Tämä voidaan toteuttaa joko digitaalisesti Flingan avulla tai tulostettujen korttien avulla.
- Jos toteutat tehtävän **Flingassa**, tutustu seuraavalta sivulta löytyviin ohjeisiin ennen tuntia.

Tai

- Jos toteutat tehtävän **korteilla**, tulosta paperilaput ennen tuntia **täältä**. Laput löytyvät myös sivustolta www.potentiaalihanke.fi -> materiaalit.

Ohjeet Flingan käyttöön

- Flinga on yhteistyöskentelyalusta, jota voi käyttää ilmaiseksi <https://flinga.fi/>. Jos Flinga on sinulle vieras, voit tutustua sen käyttöohjeisiin esimerkiksi [Peda.net-sivostolta](#).
- Flinga mahdollistaa anonyymien osallistumisen.
- Potentiaali-hankkeen luoma esimerkki Flingasta, josta löytyy harjoituksessa käytetyt laput: <https://edu.flinga.fi/s/EPTC3ZK>
- Tee harjoitusta varten oma Flinga kopiaamalla lappujen tekstit tästä esimerkki-Flingasta tai sivulta 10. Voit myös ottaa tekstit ulos excel-
taulukkona ja hyödyntää niitä tulostettuna tai jollain muulla oppimisympäristöllä (vasemmalla yläkulmassa kolmen viivan takana kohta "vie sessio").

Yhteisten turvallisemman tilan periaatteiden kehittäminen

Flingan avulla

3. Flinga-alustalle on kirjoitettu lappuihin erilaisia turvallisemman tilan syntymisistä edistävää asiaa. Jokainen valitsee lapuista viisi (5) itselle tärkeintä, jotka edesauttavat omaa osallistumista ryhmän toimintaan. Anna valitsemillesi lapuille tykkäys (sydän). Halutessasi voit myös lisätä uusia lappuja (jos tämä asetus valittu Flingassa).

Tai (jatkuu seuraavalla sivulla)

Yhteisten turvallisemman tilan periaatteiden kehittäminen

Korttien avulla

3. Levitä kortit näkyvälle paikalle luokkahuoneeseen. Osallistujat valitsevat 1-3 itselleen tärkeää korttia. Pyydä osallistujia laittamaan kortit yhteen paikkaan, esimerkiksi laatikkoon.

Huom. Tehtävän voi toteuttaa korttien kanssa myös niin, että jokainen saa esitellä valitsemansa kortin ja kertoa, miksi valitsi kyseisen kortin. Kannattaa kuitenkin miettiä tilannekohtaisesti, miten tehtävä toteutetaan. Kaikki eivät välttämättä halua kertoa valitsemistaan korteistaan kaikkien kuullen.

Kuvaesimerkki Flingasta, josta löytyy harjoituksessa käytetyt laput: <https://edu.flinga.fi/s/EPTC3ZK>

The screenshot shows the Flinga platform interface. At the top left is the Flinga logo. To the right, there are buttons for 'Viesti' (Message) and 'Lähetä' (Send), along with notification and help icons. Below the header, there are two dropdown menus: 'Vaihtoehtoinen' and 'Raudukkeet'. The main content area consists of a 3x6 grid of cards. The first two cards in the top row are grey, while the others are orange. The text on the cards is as follows:

Mitkä asiat ovat sinulle tärkeitä, jotta koet yhteisön itsellesi tarvilliseksi? Mäläinen yhteisön pitää olla, jotta voit osallistua sen toimintaan omassa itsenäisyydessäsi?	Valitse viisi (5) itsellesi tärkeintä lappua tykkäämälläsi näistä.	Toisten arvoja kunnioitetaan, vaikka ne olisivat erilaiset kuin muilla.	Kaikista sukupuolista puhutaan kunnioittavasti.	Kaikista ihmisistä puhutaan kunnioittavasti.	Erilaisista ihmisryhmistä puhutaan kunnioittavasti.
Kysäimiseen puututaan.	Epäasialliseen käytökseen puututaan.	Häirintään ja syrjintään puututaan.	Ei käytäydytä trans- ja homofobisesti.	Ei käytäydytä seksistisesti.	Ei käytäydytä rasistisesti.
Ei käytetä loukkaavia sanoja.	Minun ei tarvitse pelätä kukaan.	Luodaan yhteiset pelisäännöt, joihin kaikki sitoutuvat.	Toimitaan yhdessä hyvän yhteisönsä edistämiseksi.	Toimitaan yhdessä positiivisen ilmapiirin edistämiseksi.	En joudu epämieluisan huomion kohteeksi.

Yhteisten turvallisemman tilan periaatteiden kehittäminen

4. Kun kaikki ryhmässä ovat valinneet itselle tärkeät asiat, menetelmän ohjaaja lukee ne kaikki ääneen ja ryhmittelee samanlaiset vastaukset teemoittain. (Vinkki: Flingassa saa suodatettua tulokset sen mukaan, mistä lapuista on tykätty eniten vasemman yläkulman alavetovalikosta)
5. Tämän jälkeen **jokainen tykätty lappu käydään läpi** yksi kerrallaan. Jokaisen kortin ja lapun kohdalla pohditaan: “Mitä voimme konkreettisesti tehdä, jotta tämä toteutuu?” Kaikki, ja kaikkien, ajatukset kirjataan ylös. Pohdinta voidaan tehdä joko suullisesti koko ryhmän kesken tai niin, että jokainen kirjoittaa omat ajatuksensa ylös.

Yhteisten turvallisemman tilan periaatteiden kehittäminen

6. Esiin tulleet ehdotukset kirjataan ylös ja kootaan yhteen. Niiden perusteella laaditaan koko ryhmän kesken yhteiset turvallisemman tilan periaatteet, joihin on kirjattu, **miten ryhmässä toimitaan**, jotta kaikki voivat tuntea olonsa siinä mahdollisimman turvallisiksi. On erittäin tärkeää kirjata selkeät toimintamallit miten toimitaan, joissa periaatteita ei noudateta ja vastuuhenkilöt. (Esimerkkejä turvallisemman tilan periaatteista löytyy aineiston seuraavilta sivuilta).

7. Kun olette valmiita periaatteiden luomisen kanssa, kannattaa ne sijoittaa näkyvälle paikalle, josta niihin on helppo palata myöhemmin. Periaatteisiin voidaan yhteisellä päätöksellä jatkossa lisätä asioita ja niitä kannattaa päivittää säännöllisesti.

Esimerkki turvallisemman tilan periaatteista.

Pois Piilosta Potentiaali -verkoston yhteiset turvallisemman tilan periaatteet (2020)

Olemme avoimia ja läsnä. Ollaan aidosti kiinnostuneita toistemme puheista. Kohdataan uudet aiheet ja henkilöt ennakkoluulottomasti, otetaan jokainen vastaantuleva asia ja tilanne mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä. Ollaan aidosti läsnä ja varataan etänä työskentelyyn aikaa ja rauhaa.

Kunnioitetaan ja arvostetaan toisiamme puheissa ja toiminnassa. Annetaan tilaa erilaisille ajatuksille ja lähtötasolle, kiinnitetään huomiota sanavalintoihin ja muistetaan ihmisten moninaisuus. Asioista voidaan olla eri mieltä kunnioittavasti. Erilaisuus on rikkautemme!

Reflektoidaan omia olettamuksia. Vältetään yleistyksiä siitä, mitä toiset tietävät keskusteltavasta aihepiiristä, ihmisryhmistä tai esimerkiksi toisten osallistujien sukupuolesta, taustasta tai perhesuhteista.

Pyydetään ja annetaan tukea ja apua. Muistetaan pyytää apua ja tarjotaan aktiivisesti apua kun huomataan sen tarvetta.

Annetaan tilaa. Huolehditaan, että kaikki halukkaat tulevat keskustelussa kuulluiksi ja pääsevät osalliseksi omassa tahdissaan. Pidetään yhdessä keskusteluissa hiljaisiakin pohtimistaukoja, pyydetään puheenvuoroja, annetaan toisille tilaa sanoa mielipiteensä ja tarkentaa ja täsmentää ajatuksiaan. Huolehditaan, että puhujä kokee tulevansa kuulluksi.

Kannustetaan. Luodaan yhdessä jokainen omalta osaltamme hyvää ja turvallista ilmapiiriä. Kuunnellaan, kannustetaan, tarjotaan vertaistukea ja pyydetään toisiamme kertomaan asioista lisää.

Luodaan luottamusta. Keskustellaan asioista luottamuksellisesti ja huolehditaan, ettei kerrotuista esimerkkitapauksista voi tunnistaa yksilöitä. Harkitaan, milloin luottamuksellisia asioita kannattaa jakaa ja huomioidaan vielä erikseen ääneen, jos toivotaan, että asiat käsitellään luottamuksellisena.

Rentoudutaan. Erehtyminen ja kysyminen on sallittua. Tyhmiin kysymyksiin saa usein viisaita vastauksia.

Esimerkkejä turvallisemman tilan periaatteista

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry.
Turvallisemman tilan periaatteet ja vihapuheesta vapaan keskustelun säännöt:
<https://alli.fi/palvelut/tyokaluja-nuorisoalalle/turvallisemman-tilan-periaatteet-ja-vihapuheesta-vapaan-keskustelun-saannot/>

Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry.
Turvallisemman tilan periaatteet:
<https://www.sool.fi/jasenelle/turvallinen-tila/>

Kulttuuria kaikille -palvelun turvallisemman tilan periaatteet:
https://www.kulttuuriak kaikille.fi/tietoa_meista_turvallisemman-tilan_periaatteet

Helsingin yliopisto. Ohjauskuulman turvallisemman tilan periaatteet:
<https://studies.helsinki.fi/ohjeet/artikkeli/ohjauskuulman-turvallisemman-tilanperiaatteet>

Allianssi ry:n turvallisemman tilan periaatteet:

Turvallisemman tilan periaatteet

Ole avoin.

Kohtaa uudet aiheet ja henkilöt ennakkoluulottomasti, ota jokainen vastaantuleva asia ja tilanne mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä.

Kunnioita.

Anna toisille tilaa, kiinnitä huomiota sanavalintoihisi ja muista tapahtumien osallistujien moninaisuus.

Älä oletta.

Kunnioita jokaisen itsemäärittelyoikeutta äläkä tee oletuksia esimerkiksi toisten sukupuolesta, taustasta tai perhesuhteista.

Puutu.

Mikäli todistat häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, älä jää sivustakatsojaksi.

Kannusta.

Ota vastuuta myös muiden osallistujien kokemuksesta. Kuuntele ja kannusta.

Rentoudu.

Erehtyminen ja kysyminen on sallittua.

Lisätietoja: www.potentiaalihanke.fi

Potentiaali-hankkeen toteuttajat:

OPIKSELUN JA
KOULUTUKSEN
TUTKIMUSSÄÄTIÖ

NUORISOTUTKIMUSSEURA RY.
NUORISOTUTKIMUSVERKOSTO

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HÄME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

jamk | Jyväskylän
ammattikorkeakoulu

OAMK
OULUN AMMATTIKORKEAKOULU

Koordinaatio: Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto
Kesto: 1.4.2019–30.6.2022
Päärahoittaja: Sosiaali- ja terveysministeriö / Euroopan sosiaalirahasto,
Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 (hankekoodi S21690)

**TURUN
YLIOPISTO**

◀ **Potentiaalihanke.fi** ▶

**Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020**